

FIGHT FOR RIGHT

**АДВОКАЦІЙНИЙ ПОРЯДОК ДЕННИЙ
GO FIGHT FOR RIGHT
2022 - 2024**

До початку повномасштабного вторгнення росії на територію України ГО “Fight For Right” (FFR) разом зі спільнотою людей з інвалідністю напрацювала правозахисний порядок денний (agenda) – адвокаційні цілі, які ми ставили перед собою на 2022 - 2024 роки.

Це були важливі для спільноти людей з інвалідністю довгострокові цілі¹, досягнення яких призвело б до покращення ситуації:

Реалізувати право людини з інвалідністю брати повну участь у політичному житті – не тільки на рівних з іншими мати змогу прийти до дільниці, самостійно й усвідомлено віддати свій голос, але й мати можливість висувати свою кандидатуру на виборах, бути спостерігачами, долучатися до політичних партій, впливати на політичні процеси, слідкувати за політичною повісткою тощо;

Мати можливість реалізовувати право на працю, не чекати “найму трудових книжок” за квотою чи очікувати на якісь “спеціальні” робочі місця для людей з інвалідністю², допомагати працедавцям ставати інклюзивними: облаштувати доступні робочі місця, користуватись допоміжними технологіями й надавати розумне пристосування³;

Прискорити реформу медико-соціально експертної комісії (МСЕК) та врегулювати надання медичних послуг людям з інвалідністю з дотриманням стандартів прав людини, захисту прав пацієнтів та забезпеченням конфіденційності персональної інформації;

¹Невичерпний [перелік](#) попередньо запланованого ГО “Fight For Right ” на 2022 - 2024

²Підприємства, установи, організації, фізичні особи, які використовують найману працю, зобов'язані виділяти та створювати робочі місця для працевлаштування осіб з інвалідністю, у тому числі спеціальні робочі місця (...). Більше див. [стаття 18 Закону України “Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні”](#)

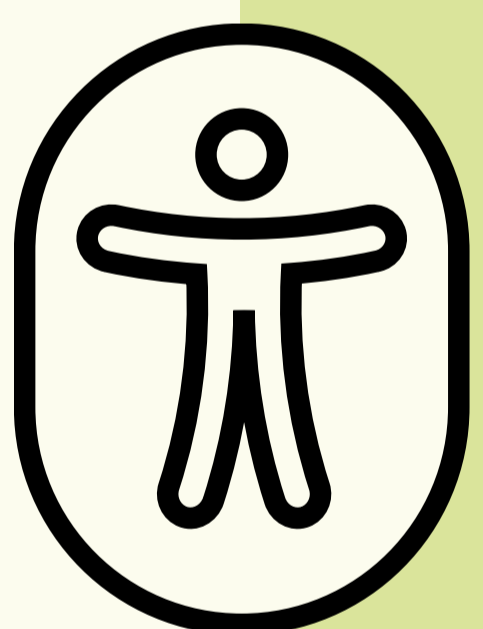
³Розумне пристосування означає, що роботодавці мають вдаватися до різних заходів там, де це необхідно в конкретних випадках, аби дати можливість людям з інвалідністю отримати роботу, працювати чи отримати підвищення/пройти професійне навчання. Більше див. [стаття 5 Директиви 2000/78/ ЄС про встановлення загальних рамок для однакового ставлення у сфері зайнятості та професійної діяльності](#)

Домогтись реформи надання державної допомоги громадським організаціям людей з інвалідністю та запровадження процедури прозорого конкурсу для розподілу коштів й звітування за їх використання;

Запровадити систему збору дезагрегованих централізованих даних про людей з інвалідністю з розподілом інформації принаймні за такими показниками, як: стать, вік, місце проживання, тип інвалідності тощо;

Домогтись доступності транспорту для людей з інвалідністю, як громадського, так і залізничного, і мова не лише про кілька окремих доступних вагонів, а про можливість користуватись транспортом незалежно, самостійно планувати подорожі, на рівні з іншими мати змогу купувати квитки завдяки цифровим технологіям тощо;

Розробити, затвердити та впровадити нормативно-правове регулювання доступних форматів викладення інформації та зобов'язання їх застосування в усіх сферах, щоб люди з різними видами інвалідності могли змогу користуватись інформацією на рівні з людьми без інвалідності⁴.

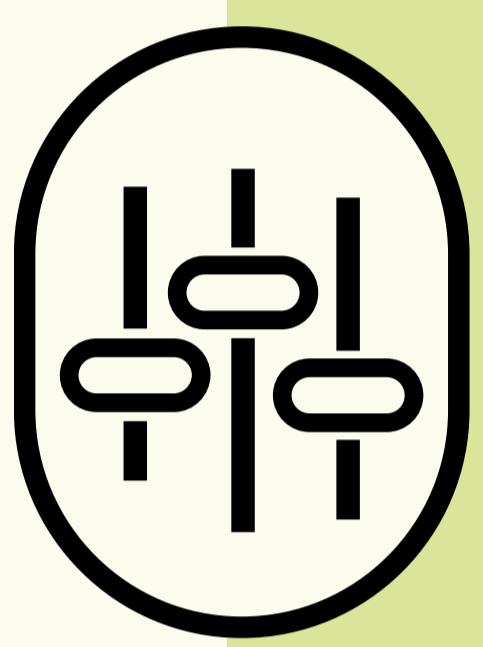
Ці й інші цілі, які ГО “Fight For Right” ставила перед собою наприкінці 2021 року, – важливі для правозахисної роботи й сьогодні. Як і для досягнення реальної можливості для усіх людей з інвалідністю в Україні користуватись власними правами людини.

Більш того, вже перші дні й тижні після 24 лютого 2022 року показали, наскільки бракує в державі дезагрегованих чи будь-яких оновлюваних й відкритих реальних даних щодо кількості людей з інвалідністю, розуміння їх безпекових потреб та важливості побудови відповіді на кризу з точки зору дотримання принципів прав людини. Так само як і бракує включення людей з інвалідністю до процесів прийняття рішень на всіх рівнях, що часто призводить до неврахування потреб людей з інвалідністю та порушення їх прав.

⁴Тут, ГО “Fight For Right” передусім говорить про формати простої мови, [звукоопис](#), розгорнуті субтитри, переклад жестовою мовою, друк шрифтом Брайля та збільшений шрифт.

Аналізуючи роботу власної команди, дані правозахисної мережі людей з інвалідністю, запити на допомогу від людей з інвалідністю, які весь цей час отримують 24/7 операторки гарячої лінії FFR. Не відмовляючись від попередніх цілей, ГО “Fight For Right”, однак, вимушені констатувати, що на передній план адвокаційного порядку денного наразі виходять інші, комплексні завдання, які зумовлені системними прогалинами в українському законодавстві та суспільстві.

Адже лише вирішення цих системних прогалин зумовить можливість перейти до попередніх цілей і зосередити увагу на розвитку інклюзивного суспільства під час відбудови України.

Враховуючи досвід роботи ГО “Fight For Right” у період лютий - серпень 2022 року, варто виділити такі системні прогалини в роботі держави й органів місцевого самоврядування:

Відсутність інклюзивної системи забезпечення індивідуальної безпеки для цивільного населення та прогалини в евакуаційних заходах та гуманітарних діях держави, що накладають непомірний тягар⁵ на громадський сектор, який переважно забезпечує гуманітарну допомогу та евакуацію людей з інвалідністю;

Наявність в Україні розгалуженої, перенавантаженої та неререформованої системи інституційного проживання для людей з інвалідністю⁶, яка не була готова забезпечити особисту безпеку всім мешканцям, як і вчасно провести організовану масову евакуацію;

Люди, які проживають в інтернатних закладах, крім безпосередньої небезпеки, пов'язаної з бойовими діями, стикнулись зі значним погіршенням свого становища через пошкодження звичних шляхів поставок медикаментів, харчових продуктів та обмежену кількість персоналу;

⁵Детальніше дізнатися про евакуацію людей з інвалідністю можна у дослідженнях ГО “Fight For Right” [ТУТ](#) і [ТУТ](#)

⁶Тут і в інших частинах цього документу, ГО “Fight For Right” передусім говорить про повнолітніх з інвалідністю та людей старшого віку, які також проживають в гериатричних та психоневрологічних закладах

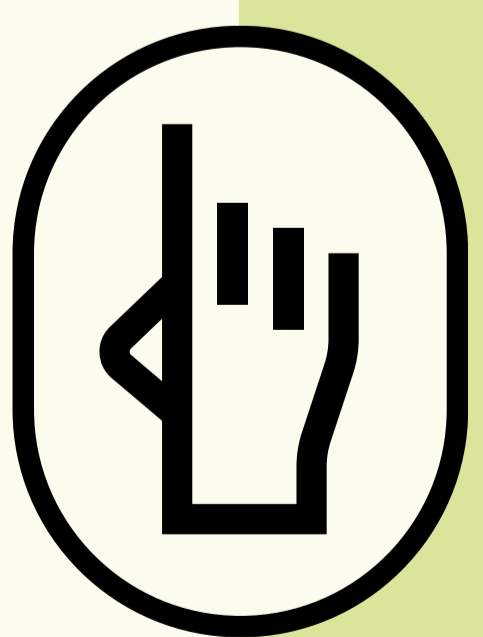
Брак доступних та інклюзивних послуг для внутрішньо переміщених людей (ВПЛ) з інвалідністю. Попри досвід попередніх років та численні коментарі від громадськості та міжнародних організацій, Україна продовжує організовувати та надавати послуги ВПЛ, не застосовуючи принцип індивідуального підходу та, відповідно, не враховуючи конкретних потреб;

Критично недоступна інфраструктура та житловий фонд України, які ще й додатково постраждали в ході бойових дій в окремих районах. Наслідки цього критичні для багатьох внутрішньо переміщених людей з інвалідністю, адже саме брак доступного житла та неможливість незалежно користуватись міською інфраструктурою змушує багатьох полишати країну та шукати прихистку за кордоном⁷;

Неспроможність ані органів державної та місцевої влади України, ані надавачів міжнародних гуманітарних послуг проводити реальні консультації з громадськістю при плануванні допомоги, що також призводить не лише до її недоступності, але й відірваності від реальних потреб людей з інвалідністю.

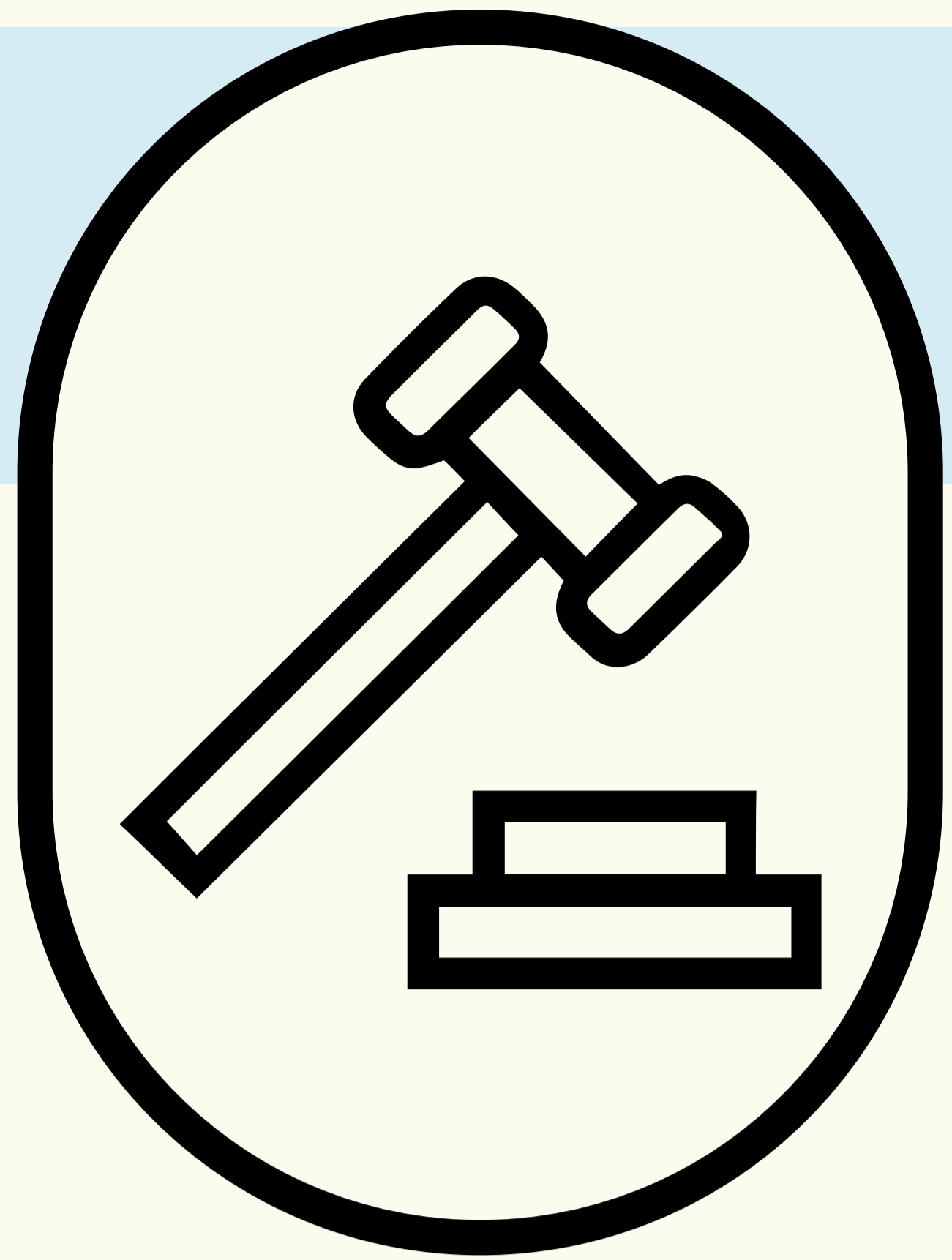
Відсутність інклюзивності у прийнятті рішень, особливо на національному рівні, та включення спільноти людей з інвалідністю до процесів побудови, координування та впровадження гуманітарних дій.

Розв'язання системних прогалин є передумовою побудови інклюзивної та справедливої України, а також реалізації інших амбітних і вкрай необхідних завдань задля покращення життя та можливості реалізації людьми з інвалідністю всіх прав і основоположних свобод.

Розуміючи складність виклику, ГО “Fight For Right ” ставить собі за мету адвокатувати запровадження в Україні правозахисної моделі інвалідності й виділяє три пріоритетні напрямки на період 2022 - 2023:

⁷Водночас для інших це призводить до вимушеної інституціалізації

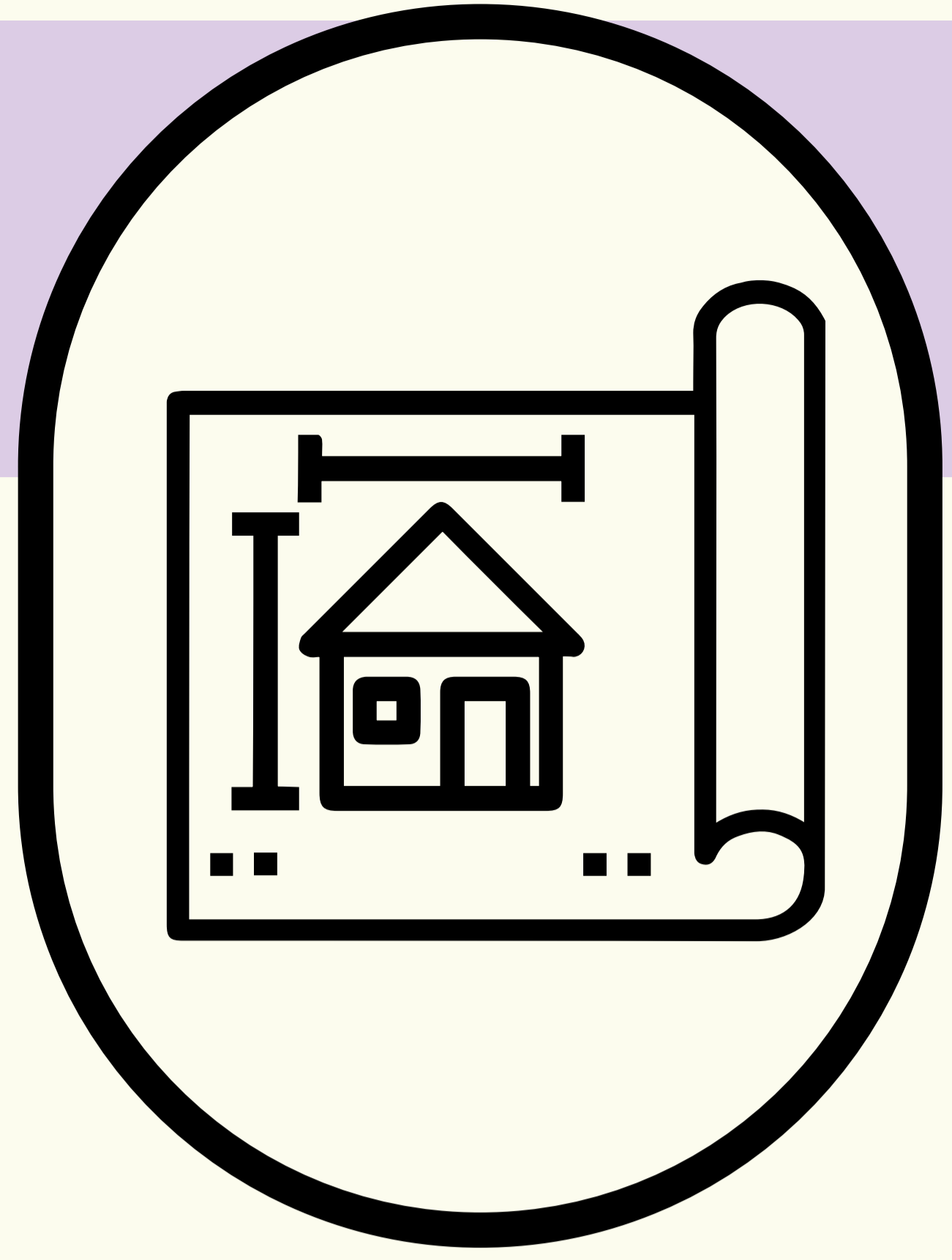

Напрямок 1

Цілі пов'язані з адвокатуванням прав людей з інвалідністю під час війни:

- відновити безперервний моніторинг усіх інституційних закладів відповідно до вимог Національного Превентивного Механізму та забезпечити контроль за дотриманням стандартів гідного проживання й прав людини для мешканців цих установ;
- проконтролювати ретельне документування всіх воєнних злочинів, вчинених щодо людей з інвалідністю та, відповідно, доступ постраждалих до правосуддя в майбутньому;
- вимагати прийняття мораторію на побудову, відновлення зруйнованих та відкриття нових інституцій будь-якого типу, які не відповідають вимогам Конвенції та як того рекомендує Комітет ООН з прав людей з інвалідністю⁸;
- просувати і затвердити на рівні державного стандарту вимоги до надання доступних послуг людям з інвалідністю.

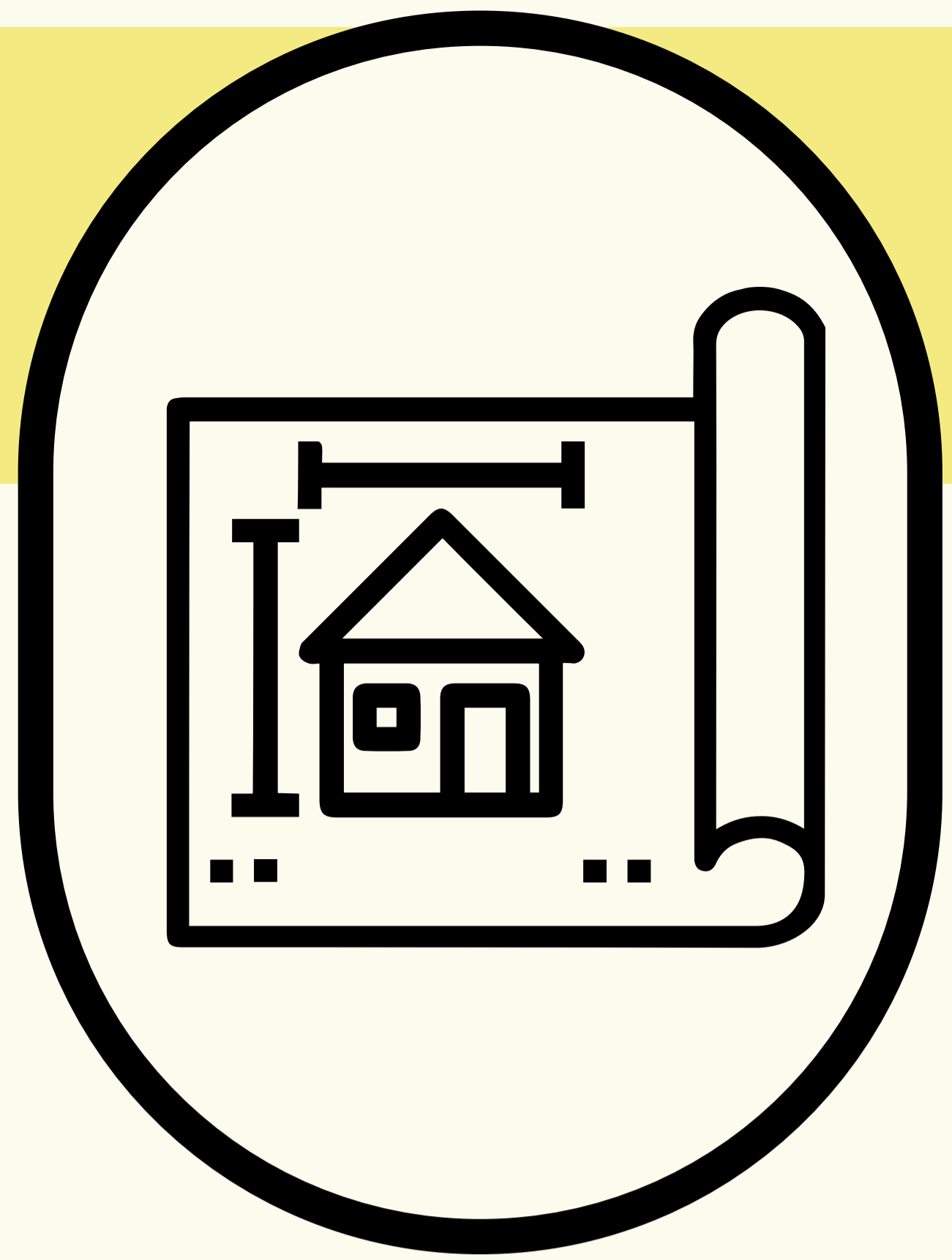
⁸Guidelines on deinstitutionalization, including in emergencies by UN CRPD Committee, [available](#) in English

Напрямок 2

Цілі пов'язані із забезпеченням реальної участі людей з інвалідністю у процесах прийняття рішень про відбудову:

- забезпечити включеність до планів з відбудови України обов'язку відновлення доступної й інклюзивної інфраструктури та врахування інших питань, пов'язаних із забезпеченням можливості вільно та рівно жити в українському суспільстві всім людям з інвалідністю;
- забезпечити участь людей з інвалідністю в управлінні державою та формуванні гуманітарної допомоги через включеність до процесів прийняття рішень на всіх рівнях – від місцевого до міжнародного;
- побудувати інклюзивну систему надання послуг внутрішньо переміщеним людям з інвалідністю та включення ВПЛ до процесів планування гуманітарної допомоги та розбудови інтеграційних програм так, щоб вони відповідали реальним потребам.

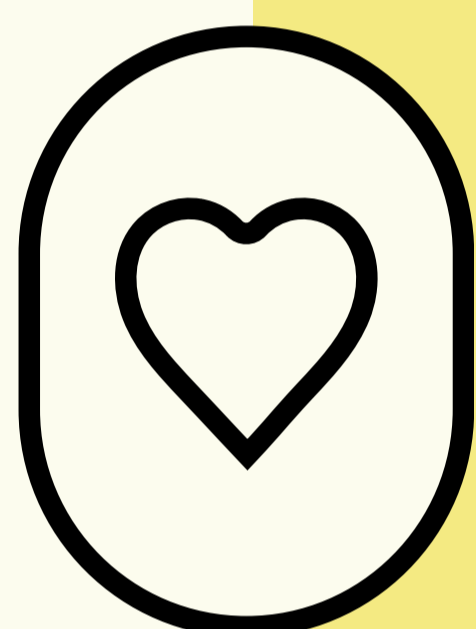
Напрямок 3

Включення питань захисту прав людей з інвалідністю у євроінтеграційні процеси (наскрізні питання):

- адвокатувати наскрізний правозахисний підхід до розуміння інвалідності в Україні, в тому числі через реформу профільного законодавства та системи надання послуг людям з інвалідністю;
- врахувати всі стандарти та підходи ЄС щодо інвалідності в планах дій України щодо гармонізації національного законодавства до вимог ЄС, включно з переходом від інституалізації до самостійного та підтримуваного проживання в громадах для інституалізованих людей з інвалідністю;
- запустити реформу деінституціалізації щодо дорослих з інвалідністю та людей старшого віку;
- закріпити в національному законодавстві право на незалежне життя згідно зі статтею 19 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю;
- вимагати застосування інтерсекційного підходу у всіх рішеннях держави щодо людей з інвалідністю, зокрема щодо дівчат і жінок з інвалідністю;

зробити видимою проблему насильства щодо жінок з інвалідністю, тих, що проживають самотійно та в закритих інституціях;

підвищити обізнаність людей з інвалідністю до інформації про права людини, до засобів захисту та справедливого суду, включно з доступними та конфіденційними послугами для жінок з інвалідністю, які хочуть повідомити про домашнє насильство.

Після досягнення цих адвокаційних цілей, або принаймні запуску цих процесів, а також перемоги України, ГО "Fight For Right" планує повернення до свого попереднього правозахисного порядку денного, адже права людини завжди на часі й мають бути забезпечені для всіх людей без виключення!

